

L'eina de debats del Campus Virtual. Explotació aplicada a la formació de traductors economicofinancers

D. Gallego Hernández

Departament de Traducció i Interpretació

Universitat d'Alacant

RESUM

Aquest treball s'emmarca dins de les metodologies en el procés d'ensenyament-aprenentatge, així com de la innovació tecnològica. L'objectiu és doble. D'una banda, intentem mostrar com utilitzem l'eina de debats de la plataforma d'ensenyament-aprenentatge del Campus Virtual de la Universitat d'Alacant en el context de la formació en línia de traductors per a l'àmbit de l'economia i els negocis. D'altra banda, valorem la idoneïtat d'aquesta eina en el context esmentat, especialment pel que fa a l'ús que el professorat en pot fer, amb la intenció de proposar diferents punts de desenvolupament que eventualment podrien ajudar a optimitzar el procés d'ensenyament-aprenentatge dels agents implicats en l'ús de l'eina de debats. Aquest treball pot ser d'interès no solament per als docents, sinó també per als desenvolupadors d'aquest tipus d'eines, que, per a ajustar-ne les funcionalitats a les necessitats dels seus usuaris, necessiten el *feedback* d'aquests últims.

Paraules clau: traducció; ensenyament en línia; campus virtual; debats.

1. INTRODUCCIÓ: L'EINA DE DEBATS DEL CAMPUS VIRTUAL

L'ensenyament en línia de traductors per a l'àmbit de l'economia i els negocis requereix, igual que qualsevol altre tipus d'estudis desenvolupats íntegrament en línia, plataformes específiques d'ensenyament- aprenentatge que possibiliten, entre altres coses, la interacció entre els diferents agents implicats en el procés. Aquesta mena de plataformes sol disposar de funcionalitats específiques per a diversos aspectes docents: lliurament d'exercicis, consultes o tutories, activitats de tipus test, posada en comú de materials, espais de debat, etc.

Aquest treball s'emmarca dins del màster de Traducció Institucional de la Universitat d'Alacant, que es desenvolupa virtualment. En concret, ens referim a l'assignatura Traducció per a l'Àmbit Econòmic i Comercial, que impartim a través de la plataforma d'ensenyament-aprenentatge Campus Virtual d'aquesta mateixa universitat i per a la qual, entre altres funcionalitats d'aquesta plataforma, utilitzem l'eina de debats.

Els fòrums o debats són una eina imprescindible tant en la pràctica de la traducció com en l'ensenyament virtual, ja que no tan sols permeten la interacció entre les diferents parts implicades en la pràctica i en l'ensenyament, sinó que també estan en consonància amb la filosofia actual dels plans d'estudi de l'EEES, en què l'estudiant és l'eix central del procés d'ensenyament-aprenentatge. Almenys així ho testifiquen alguns traductors i formadors de traductors que usen aquesta eina, a més d'alguns companys docents de la nostra universitat, que utilitzen els debats del Campus Virtual.

Les llistes de distribució i fòrums de debat són, com acabem d'afirmar, una de les eines de documentació a què el traductor professional sol recórrer: li permeten contactar de manera directa amb professionals i experts per a tractar qualsevol tema, com problemes de traducció, inserció laboral, problemes de pagament, etc. Els traductors economicofinancers, per descomptat, també fan ús d'aquestes eines. Chris Durban, per exemple, s'expressa de la manera següent: «Lorsqu'on est traducteur indépendant, les forums professionnels sur Internet sont très utiles car ils nous permettent d'être en contact avec des collègues experts dans différents domaines, de parler de textes et de questions professionnelles» (Durban i al., 2003: 119). Aquesta realitat ha fet que els formadors de traductors igualment ens preocupem, des de fa ja temps, per traslladar a l'aula i a la pràctica aquest tipus de recursos (Gómez, 1999; Dafouz, 2001: 206 ; Garbarino, 2002; Ugarte, 2004, entre molts altres).

Això convida efectivament a fer ús a l'aula d'aquesta mena de recursos, especialment si la formació es porta a terme a distància de manera virtual. L'eina de debats del Campus

Virtual és la que més s'assembla a les llistes de distribució o fòrums de debat. L'ús que els docents tant de traducció com d'altres estudis fan d'aquesta eina no només es relaciona amb la possibilitat que els estudiants interactuen entre si o que el docent faça el mateix amb ells, sinó que també permet altres usos, tal com ressenyen alguns docents usuaris d'aquesta eina:

En el marc dels estudis d'Òptica i Optometria, De Fez i al. (2010) fan servir l'eina de debat perquè els seus estudiants formulen dubtes sobre aspectes d'alguns materials que no hagen quedat clars. Respecte de la intervenció del professor, afirmen que participen ajudant amb pistes o controlant les línies de debats (2010: 635).

Sánchez i al. (2011) plantegen en la seua assignatura tants debats com temes impartits en l'assignatura, amb la intenció d'incentivar la participació dels seus alumnes, utilitzar aquestes intervencions (en documents adjunts) com a element d'avaluació, així com servir de base per a l'elaboració de l'examen teòric, la qual cosa convida l'estudiant a interessar-se tant pels enunciats propis com pels dels companys. Els autors asseguren que, una vegada conclusos els debats i aclarits els conceptes, van poder recopilar en un curs «un conjunto de más de 100 ejercicios por cada tema, es decir, unos 400 ejercicios en total, por lo que el nuevo método de elaboración del examen teórico final resulto totalmente apropiado» (2011: 2213).

En el seu treball, emmarcat en l'ensenyament del llatí i llengües europees, Biosca i al. (2011) utilitzen l'eina per a establir grups de diferents nivells o legions d'estudiants de manera que puguen treballar col·laborativament.

Úbeda i al. (2011) valoren una sèrie d'estratègies didàctiques, entre les quals hi ha l'ús de debat al Campus Virtual, a partir d'una enquesta als alumnes de l'assignatura de Disseny de l'Organització, del grau d'Administració i Direcció d'Empreses. La valoració que obtenen d'aquesta eina és la més baixa de la resta d'estratègies per les quals van enquestar els seus alumnes, circumstància que els sorprèn, ja que la consideraven en un principi una «buena opción de aprendizaje colaborativo en un entorno al que los alumnos están muy acostumbrados (red)» (2011: 85).

A més de l'ús que fan de debats del Campus Virtual, uns quants docents també esmenten en els seus treballs els avantatges i inconvenients d'aquesta eina. En aquest sentit, Carrasco i al. (2006) n'assenyalen alguns avantatges, com ara la major participació de l'alumnat, una millora en la reflexió i expressió dels estudiants, una comunicació més directa i fluida entre els participants del procés d'ensenyament-aprenentatge, o la supervisió del procés cognitiu dels alumnes. Ara bé, també fan al·lusió a alguns inconvenients, com el fet que «no

es posible obtener un informe estadístico sobre algunas variables, como por ejemplo, el número de participantes, las intervenciones individuales, sexo, convocatoria, etc.»

Per la seua banda, Ferriz i al. (2011), a més d'al·ludir igualment a la necessitat de poder obtenir informes estadístics, consideren necessària la incorporació a l'eina de debat d'una funcionalitat d'avaluació d'alumnes i la possibilitat d'incloure camps personalitzats per a afegir altres paràmetres avaluable sobre diferents capacitats.

D'aquesta ressenya de treballs, en absolut exhaustiva, apreciem que efectivament l'ús de debats en la formació de traductors per a l'àmbit econòmic i comercial està justificat i que els debats del Campus Virtual de la Universitat d'Alacant poden ser l'eina idònia per a emular el treball del traductor professional. Igualment, hem vist que aquesta eina es pot utilitzar de manera diferent i amb objectius diferents, però que encara queden uns quants aspectes que es poden millorar, especialment des del punt de vista del desenvolupament informàtic.

Davant d'aquest panorama, volem fer la nostra aportació mostrant com utilitzem aquesta eina i proposant, tal com alguns docents fan d'uns quants anys ençà, una sèrie de propostes de millora.

2. DESENVOLUPAMENT: ÚS DE DEBATS A L'AULA DE TRADUCCIÓ ECONÒMICA

L'assignatura en la qual s'emmarca aquest treball és Traducció per a l'Àmbit Econòmic i Comercial. Forma part del màster oficial en Traducció Institucional, desenvolupat íntegrament en línia. L'assignatura es divideix en diferents unitats temàtiques presentades amb l'eina de sessions del Campus Virtual. En cada sessió, centrada en un gènere textual concret de l'àmbit de l'economia i els negocis, es proposa als estudiants, entre altres coses, un debat. L'objectiu d'aquest debat no és altre que elaborar, de manera col·laborativa, una mena d'anàlisi textual del gènere estudiat, de manera que, posteriorment, en una altra tasca, els estudiants puguen presentar el text juntament amb la seua traducció. Aquest tipus de debats es fonamenta sobre una sèrie de preguntes formulades anteriorment en l'explicació de la sessió, pensades per a contextualitzar la traducció i la recerca de recursos documentals.

Il·lustració 1. Debat orientat a l'anàlisi del gènere textual

The screenshot shows a Moodle forum interface. The main title is 'Ver debate 2013-14 - 42412 - TRADUCCIÓN PARA EL AMBITO ECON'. The forum contains several threads and replies. The threads are:

- ¿En qué difiere el tipo de información alojada en el respecto de la de otros sitios, como www.queantcasino.fr o www.casino.fr?
- ¿Qué sitios castellanoparlantes similares al sitio que aloja el texto original conocéis o podéis encontrar en la web?
- ¿Qué indicadores son analizados en el texto original? ¿Cuál puede ser su traducción?

The replies are organized into groups (e.g., 'grupo casino', 'Estoy OK contigo', 'información superficial?'). The following table summarizes the visible posts and replies:

Post/Reply	User	Timestamp
¿En qué difiere el tipo de información alojada en el respecto de la de otros sitios, como www.queantcasino.fr o www.casino.fr?	DZWONNIK, KATARZYNA	06:38:39
grupo casino	HIDALGO LOPEZ, LARA	13/03/2014 10:10:32
Estoy OK contigo	EVANGELISTA MATEO, LORETO	13/03/2014 15:27:41
información superficial?	GALLEGO HERNANDEZ, DANIEL	13/03/2014 20:27:24
	EMILIO	13/03/2014 18:42:51
Me refería a comercial	EVANGELISTA MATEO, LORETO	17/03/2014 19:15:38
cierto	SANFELIX, CARINE	13/03/2014 20:27:40
tipos de información	GALLEGO HERNANDEZ, DANIEL	13/03/2014 01:25:17
	EMILIO	14/03/2014 16:00:33
Añadido algo más sobre Groupe Casino	GARCIA GONZALEZ, SILVIA	14/03/2014 16:00:33
gracias	LARAICHE EP DJELTI, KARIMA	14/03/2014 15:55:23
efectivamente	LARAICHE EP DJELTI, KARIMA	14/03/2014 00:56:08
Matiz	RIOS AMOROS, GUSTAVO	14/03/2014 08:55:46
¿Qué sitios castellanoparlantes similares al sitio que aloja el texto original conocéis o podéis encontrar en la web?	DZWONNIK, KATARZYNA	13/03/2014 09:03:53
Otro más	DZWONNIK, KATARZYNA	13/03/2014 12:51:07
mondragon	HIDALGO LOPEZ, LARA	13/03/2014 16:11:39
gracias Lara	EVANGELISTA MATEO, LORETO	13/03/2014 17:25:40
búsqueda con "related"	SOLLEIRO GONZÁLEZ, SAMUEL	13/03/2014 19:33:06
mas	SANFELIX, CARINE	13/03/2014 10:05:05
franceses	HIDALGO LOPEZ, LARA	14/03/2014 12:24:27
Exacto!	ROBLES, CHLOE	14/03/2014 16:06:48
Franceses	LARAICHE EP DJELTI, KARIMA	14/03/2014 20:28:02
otras estrategias	GALLEGO HERNANDEZ, DANIEL	13/03/2014 01:16:21
	EMILIO	14/03/2014 10:21:39
A mi manera	RIOS AMOROS, GUSTAVO	14/03/2014 11:46:40
Otras ideas...	GUSANO MERINO, ELENA	14/03/2014 11:31:45
información para accionistas e inversores	GALLEGO HERNANDEZ, DANIEL	14/03/2014 11:46:40
	EMILIO	14/03/2014 12:33:50
Cierto	GUSANO MERINO, ELENA	14/03/2014 12:33:50
Empresas partneraines	ROBLES, CHLOE	14/03/2014 09:20:49
¿Qué indicadores son analizados en el texto original? ¿Cuál puede ser su traducción?	DZWONNIK, KATARZYNA	13/03/2014 14:00:17
BNPA	HIDALGO LOPEZ, LARA	13/03/2014 17:54:08
otros	SOLLEIRO GONZÁLEZ, SAMUEL	13/03/2014 17:54:08

A aquest tipus de debats, relacionats específicament amb cadascuna de les sessions o unitats didàctiques proposades, hi afegim dos debats. Aquests altres tenen a veure, més aviat, amb la resolució de problemes i dificultats referits, d'una banda, a la traducció dels textos, i, d'altra banda, als problemes tecnològics que solen tenir durant el desenvolupament de l'assignatura.

Il·lustració 2. Debat orientat a la resolució de problemes i dificultats de traducció

The screenshot shows a forum interface from the University of Alcalá. The thread is titled '42412-TRADUCCIÓN' and was created on 28/02/2013. It contains a list of posts with columns for 'Estado', 'Título', 'Autor', and 'Fecha'. The posts include various comments and questions related to translation, such as 'gracias, muy útil', 'muchas gracias!', 'Gracias...', 'Gracias', 'PIB real', 'PIB real', 'igual', 'vaquedad terminológica', 'Gracias', 'Constante v corriente', 'inversión en otras construcciones?', 'inversión en otras construcciones?', 'Les autres constructions', 'ok', 'Los puntos porcentuales', 'Los puntos porcentuales', 'Points de pourcentage', 'Points de pourcentage', 'superformer', 'superformer', 'otra propuesta', 'Superformer', 'Batir al índice', 'multiformat', 'multiformat', 'Multiformat', 'Chiffre d'affaires', 'Chiffre d'affaires', and 'Chiffre d'affaires'.

Estado	Título	Autor	Fecha
Recurso	Recurso	PAONE, NASTASIA	12:31:58 13/03/2013
Recurso	gracias, muy útil	GOMEZ RINCON, MARIA	12:47:08 13/03/2013
Recurso	muchas gracias!	MELERO VALENZUELA, ANA MARIA	16:16:05 13/03/2013
Recurso	Gracias...	URIZ JAUREGUI, ARANTXA	18:16:08 13/03/2013
Recurso	Gracias	ROJO SANTAMARIA, GEMMA	21:30:26 13/03/2013
Recurso	Gracias	ROJO SANTAMARIA, GEMMA	21:28:01 13/03/2013
Recurso	PIB real	PAONE, NASTASIA	18:21:42 13/03/2013
Recurso	PIB real	N'KOUMBA N'KOUMBA, JESSICA	21:16:10 13/03/2013
Recurso	igual	GALLEGO HERNANDEZ, DANIEL EMILIO	21:39:20 13/03/2013
Recurso	vaquedad terminológica	PAONE, NASTASIA	09:41:24 14/03/2013
Recurso	Gracias	MUÑOZ PEREZ, ANA	22:50:04 13/03/2013
Recurso	Constante v corriente	MUÑOZ PEREZ, ANA	22:50:04 13/03/2013
Recurso	inversión en otras construcciones?	PAONE, NASTASIA	16:59:45 14/03/2013
Recurso	inversión en otras construcciones?	SOTO BUENO, DANIEL RICARDO	21:37:59 19/03/2013
Recurso	Les autres constructions	PAONE, NASTASIA	10:25:40 20/03/2013
Recurso	ok	PAONE, NASTASIA	10:25:40 20/03/2013
Recurso	Los puntos porcentuales	PASCUAL ORTIZ, ESTELA	18:50:36 14/03/2013
Recurso	Los puntos porcentuales	MUÑOZ PEREZ, ANA	20:01:15 14/03/2013
Recurso	Points de pourcentage	PAONE, NASTASIA	10:25:02 20/03/2013
Recurso	Points de pourcentage	PAONE, NASTASIA	10:25:02 20/03/2013
Recurso	superformer	PAONE, NASTASIA	11:59:01 15/03/2013
Recurso	superformer	BUOL, EVA	11:31:35 16/03/2013
Recurso	otra propuesta	MUÑOZ PEREZ, ANA	01:31:28 18/03/2013
Recurso	Superformer	FAJARDO LOPEZ, ANTONIO	12:55:11 22/03/2013
Recurso	Batir al índice	FAJARDO LOPEZ, ANTONIO	12:55:11 22/03/2013
Recurso	multiformat	BUOL, EVA	11:36:27 16/03/2013
Recurso	multiformat	MUÑOZ PEREZ, ANA	01:22:09 18/03/2013
Recurso	Multiformat	MUÑOZ PEREZ, ANA	01:22:09 18/03/2013
Recurso	Chiffre d'affaires	PASCUAL ORTIZ, ESTELA	23:05:31 17/03/2013
Recurso	Chiffre d'affaires	MUÑOZ PEREZ, ANA	01:15:10 18/03/2013
Recurso	Chiffre d'affaires	MUÑOZ PEREZ, ANA	01:15:10 18/03/2013

Cal notar que, mentre que en el primer tipus de debat optem per intensificar la nostra presència en el fòrum amb la intenció de dur a bon port l'anàlisi, en el cas del debat relacionat amb la resolució de problemes i dificultats de traducció, la nostra presència és pràcticament mínima, ja que preferim que siguin els mateixos estudiants els qui intenten resoldre els seus dubtes i, si s'escau, es converteixen en «moderadores cognitivos» (Tolosa, 2013: 291) de la gestió dels errors propis, i perquè, una vegada que lliuren la traducció, en una altra eina del Campus Virtual (en concret, la de controls), resollem els dubtes plantejats en el fòrum durant la correcció i el comentari de les tasques lliurades.

Però l'explotació dels debats no únicament es limita al treball col·laboratiu. De vegades, com a docents, necessitem fer un còmput de les intervencions de cada estudiant que ens serveixi de guia aproximada per a conèixer el grau de participació i implicació en l'assignatura de cadascun d'ells. És cert que el Campus Virtual, en l'actualitat, permet saber el nombre d'intervencions d'un estudiant si entrem en la seua fitxa, tal com apareix en la

il·lustració 3. Tanmateix, no és possible obtenir un llistat d'estudiants acompanyat amb el nombre d'intervencions de cadascun ni tampoc desglossat per debats o idoneïtat.

Il·lustració 3. Fitxa de l'alumne. Pestanya d'estadístiques

The screenshot shows a web browser window titled "Fitxa de l'alumne. Ficha del alumno - Mozilla Firefox". The address bar displays the URL: <https://cv1.cpd.ua.es/WebCv/Pdi/Secretaria/FichasAlu/FichaAlu.asp?wBAtras=N&pCodAlu=542164>. The page content includes a header "Ficha del alumno/a:" with a "[Volver]" link and "para imprimir" text. Below this, the subject is listed as "(2012-13) TRADUCCIÓN PARA EL ÁMBITO ECONÓMICO Y COMERCIAL (FRANCÉS-ESPAÑOL) - 42412". There are four tabs: "Datos personales", "Datos académicos", "Observaciones", and "Estadísticas" (which is active). The "Estadísticas" tab displays a table titled "Estadísticas de uso del campus virtual" with the following data:

Estadísticas de uso del campus virtual	
Accesos al Campus Virtual (últimos 30 días)	0
Tutorías enviadas	2
Sesiones (abiertas, vistas y total de accesos)	2 / 0 / 13
Materiales descargados (desde materiales y desde sesiones)	80
Aportaciones en debates y aportaciones leídas	19 / 272
Pruebas objetivas de autoevaluación realizadas y propuestas	9 / 12
Controles entregados y propuestos	0 / 44
Pruebas objetivas de evaluación realizadas y propuestas	0 / 0

La manera en què nosaltres ens preocupem per obtenir un llistat d'aquestes característiques té a veure amb l'ús d'un full de càlcul, elaborat amb fórmules que permeten comptar el nombre d'aparicions del nom d'un estudiant dins del contingut d'un debat desplegat amb línies, tal com suggereix la il·lustració següent:

Il·lustració 4. Ús d'Excel per a calcular intervencions en debats

ALUMNO									
ESTUDIANTE 1	=CONTAR.SI(\$I2:\$I300;A2)				Mensaje leído	Cierto	ESTUDIANTE 1	#####	
ESTUDIANTE 2	9				Mensaje leído	Re	ESTUDIANTE 2	#####	
ESTUDIANTE 3	3				Mensaje leído	¿En qué di	ESTUDIANTE 3	#####	
ESTUDIANTE 4	12				Mensaje leído	economía	ESTUDIANTE 4	#####	
ESTUDIANTE 5	7				Mensaje leído	macro fren	ESTUDIANTE 5	#####	
ESTUDIANTE 6	3				Mensaje leído	financiera	GALLEGO HERNANDE	#####	
ESTUDIANTE 7	4				Mensaje leído	Estoy de ac	ESTUDIANTE 2	#####	
ESTUDIANTE 8	3				Mensaje leído	Matiz	ESTUDIANTE 6	#####	
ESTUDIANTE 9	6				Mensaje leído	Re	ESTUDIANTE 2	#####	
ESTUDIANTE 10	3				Mensaje leído	De nada	ESTUDIANTE 6	#####	
ESTUDIANTE 11	4				Mensaje leído	Banca priv	ESTUDIANTE 7	#####	
ESTUDIANTE 12	2				Mensaje leído	Vale	ESTUDIANTE 8	#####	
ESTUDIANTE 13	11				Mensaje leído	exacto	ESTUDIANTE 9	#####	
ESTUDIANTE 14	3				Mensaje leído	Transparen	ESTUDIANTE 10	#####	
ESTUDIANTE 15	0				Mensaje leído	re: Transpa	ESTUDIANTE 11	#####	
					Mensaje leído	Organismo	ESTUDIANTE 5	#####	
					Mensaje leído	De acuerdo	ESTUDIANTE 12	#####	
					Mensaje leído	periodista	ESTUDIANTE 4	#####	
					Mensaje leído	Todo publi	ESTUDIANTE 10	#####	
					Mensaje leído	si y no	ESTUDIANTE 9	#####	
					Mensaje leído	de acuerdo	ESTUDIANTE 13	#####	
					Mensaje leído	de acuerdo	ESTUDIANTE 11	#####	
					Mensaje leído	Público al	ESTUDIANTE 14	#####	

En la il·lustració 4 apreciem que, per exemple, amb el llistat d'estudiants de l'assignatura generat pel Campus Virtual, podem elaborar una fórmula que compte el nombre de vegades que apareix cadascun dels noms en la columna que conté els noms de cadascuna de les intervencions. El càlcul no dona lloc a error, ja que els noms dels estudiants són exactament iguals tant en el llistat com en els debats. Ara bé, aquest procés només serveix per a explicar la totalitat de debats. En cas que no volguérem computar alguna intervenció, seria possible, per exemple, eliminar el nom de la intervenció que no volem computar, cosa que, per exemple, es pot fer mentre es llegeix el debat en el mateix full de càlcul, sempre que el debat copiat no estiga desplegat en línies, sinó desplegat completament.

En línies generals, l'eina de debat és una eina útil que funciona. Prova d'això és l'ús que no solament nosaltres, sinó molts altres docents de la Universitat d'Alacant en fem. Aquesta eina pot tenir, tal com hem vist en la introducció, com també en aquest mateix epígraf, una utilitat diversa: generació d'activitats, lliurament de tasques, conceptualització teòrica, anàlisi de text, etc. Tot això, des de la perspectiva del treball col·laboratiu. Ara bé, creiem que aquesta eina es podria desenvolupar molt més, sobretot tenint en compte que som molts els docents que en fem ús, almenys en el marc del Màster de Traducció Institucional de

la Universitat d'Alacant. En aquest sentit, no volem tancar aquest epígraf sense fer al·lusió a algunes possibles millores que es podrien desenvolupar per a optimitzar-ne el rendiment:

- Avaluació d'intervencions amb notes personalitzables pel professorat.
- Inclusió de descriptors generals per a cada tipus de debat.
- Càlcul d'intervencions segons diferents aspectes, com el tipus de debat o les notes d'avaluació d'intervencions.
- Reducció del temps de desplegament de debats.
- Subscripció a debats: lectura i enviament de missatges a través del correu electrònic.

3. CONCLUSIÓ

En aquest treball hem intentat mostrar com fem ús de l'eina de debats del Campus Virtual en l'assignatura de Traducció per a l'Àmbit Econòmic i Comercial. Després d'haver repassat algunes referències sobre l'ús tant de fòrums en l'àmbit de la traducció com de l'eina de debats del Campus Virtual de la Universitat de Alacant, hem indicat l'ús que fem d'aquesta eina, indispensable en l'ensenyament virtual. Aquest ús té a veure amb la generació d'una anàlisi del gènere textual estudiat en cada unitat didàctica i elaborat de manera col·laborativa, com també en el plantejament de problemes i dificultats traductològics i tecnològics. Hem explicat igualment com pal·liem el fet que l'eina en qüestió no proporcione dades estadístiques de manera optimitzada. Finalment, hem acabat aquest article fent una sèrie de propostes de millora d'aquesta eina que, a parer nostre, ajudarien a optimitzar l'ús que tant docents com estudiants poden fer-ne.

4. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Biosca i Bas, A., Mesa Sanz, J.A. & Monzó Seva, F.J. (2011). Latín y lenguas europeas 2010: una experiencia de trabajo colaborativo. En Tortosa Ybáñez, M.T., Álvarez Teruel, J.D. & Pellín Buades, N. (coord.), *Jornadas de Redes de Investigación en Docencia Universitaria: Diseño de buenas prácticas docentes en el contexto actual* (p.p. 86-99). Alacant: Universitat.
- Dafouz Milne, E. (2001). Traductores on-line: Internet como espacio de trabajo. En Valero Garcés, C. & de la Cruz Cabanillas, I. (ed.), *Traducción y Nuevas Tecnologías*.

Herramientas Auxiliares del Traductor (pàg. 205-213). Alcalá de Henares: Universitat d'Alcalá de Henares.

Fez Saiz, D., Viqueira Pérez, V., Martínez Verdú, F.M., Coloma Torregrosa, P., Camps Sanchís, V., Perales Romero, E., Chorro Calderón, E., Marchante Rodríguez, V., Marchante Rodríguez, E. & Díaz-Alejo Búa, J. (2010). Docencia semipresencial y evaluación llevada a cabo por el grupo de innovación tecnológico educativa en percepción y óptica visual (GITEPOV). En Tortosa Ybáñez, M.T., Álvarez Teruel, J.D. & Pellín Buades, N. (coord.), *VIII Jornadas de Redes de Investigación en Docencia Universitaria: nuevas titulaciones y cambio universitario* (pp. 630-639). Alacant: Universitat.

Durban, C. (2003). La traduction financière. En Gouadec, D. & Toudic, D. (dir.), *Traduction, terminologie, rédaction. Actes des universités d'été et d'automne 2002 et du colloque international: Spécialités et spécialisations dans la pratique professionnelle et la formation des traducteurs* (pp. 111-121). París: La maison du dictionnaire.

Calzado Estepa, E.M., Heredia Avalos, S., Yebra Calleja, M.S. & Vera Guarinos, J. (2010). Nuevos métodos de aprendizaje para la asignatura de Acústica del Título de Grado de Ingeniería de Sonido e Imagen. En Tortosa Ybáñez, M.T., Álvarez Teruel, J.D. & Pellín Buades, N. (coord.), *VIII Jornadas de Redes de Investigación en Docencia Universitaria: nuevas titulaciones y cambio universitario* (pp. 2275-2286). Alacant: Universitat.

Garbarino, S. (2002). De quelques nouveaux outils du traducteur: forums télématiques et listes de diffusion. En Gouadec, D. (ed.), *Traduction, terminologie, rédaction: actes des universités d'été et d'automne 2002 et du colloque international: spécialités et spécialisations dans la pratique professionnelle et la formation des traducteurs* (pp. 31-48). Paris: La maison du dictionnaire.

Gómez, R. (1999). Internet en la traducción: ideas sobre el uso de Internet en la traducción del inglés al español. *Puntoycoma*, 57.

Sánchez-Romero, J.L., Jimeno-Morenilla, A., García Rodríguez, J., Pujol López, F., Serra, J. A. & Pertegal-Felices, M.L. (2011). Utilización de foros de debate específicos como estrategia de participación de los estudiantes en el proceso de aprendizaje. En Tortosa Ybáñez, M.T., Álvarez Teruel, J.D. & Pellín Buades, N. (coord.), *Jornadas de Redes*

- de Investigación en Docencia Universitaria: Diseño de buenas prácticas docentes en el contexto actual* (pp. 2204-2216). Alacant: Universitat.
- Férriz Papí, J.A., Ferrer Graciá, M.J., Hueca Tortosa, J.A. & Spairani Berrio, S. (2011). Debates virtuales en la docencia universitaria: comparación entre aplicaciones de chat y foros. En Tortosa Ybáñez, M.T., Álvarez Teruel, J.D. & Pellín Buades, N. (coord.), *Jornadas de Redes de Investigación en Docencia Universitaria: Diseño de buenas prácticas docentes en el contexto actual* (pp. 981-995). Alacant: Universitat.
- Carrasco Andrino, M., Gómez González-Jover, A., Jiménez Delgado, M., Montes Fernández, A., Moreno Seco, M. & Sandoval Coronado, J.C. (2006). Metodología para el autoaprendizaje y la autoevaluación en el EEES: el Debate y el Examinador en el Campus Virtual. En Iglesias Martínez, M., Lapeña Pérez, C. & Pastor Verdú, F. (coord.), *IV Jornadas de Redes de Investigación en Docencia Universitaria*, Alacant: Universitat.
- Úbeda García, M., García Lillo, F. & Marco Lajara, B. (2011). Metodologías de aprendizaje activo en la asignatura de Diseño de la Organización: análisis de su eficacia en el aprendizaje integral y rendimiento académico de los alumnos. En Tortosa Ybáñez, M.T., Álvarez Teruel, J.D. & Pellín Buades, N. (coord.), *Jornadas de Redes de Investigación en Docencia Universitaria: Diseño de buenas prácticas docentes en el contexto actual* (pp. 76-85). Alacant: Universitat.
- Tolosa Igualada, M. (2013): *Don de errar. Tras los pasos del traductor errante*, Castelló: Publicacions de la Universitat Jaume I.
- Ugarte García, M.C. (2004). Traducción con Red. Colaboración entre iguales a través de Internet: listas, foros y “wikis”. En González, L. & Hernández, P. (eds.), *Las palabras del traductor. Actas del II Congreso El Español, Lengua de Traducción. 20 y 21 de mayo, 2004* (pp. 165-180). Brussel·les: ESLEtRA.